

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЧОРНОМОРСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ПЕТРА МОГИЛИ

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Ректор

Чорноморського національного
університету імені Петра Могили

_____ Л.П. Клименко

«____» _____ 2023 р.

ОСВІТНЬО-НАУКОВА ПРОГРАМА

Третій (освітньо-науковий) рівень
(назва рівня вищої освіти)

Доктор філософії
(назва ступеня, що присвоюється)

ГАЛУЗЬ ЗНАНЬ 22 Охорона здоров'я
(шифр та назва галузі знань)

СПЕЦІАЛЬНІСТЬ 222 Медицина
(код та найменування спеціальності)

Миколаїв - 2023

1. Профіль освітньо-наукової програми

1.1. Загальна характеристика ОНП

Рівень вищої освіти	Третій (освітньо-науковий)
Ступінь вищої освіти	Доктор філософії
Галузь знань	22 Охорона здоров'я
Спеціальність	222 Медицина
Форми навчання	Денна, вечірня, заочна (контракт)
Освітня кваліфікація	Доктор філософії у галузі охорони здоров'я за спеціальністю «Медицина»
Кваліфікація в дипломі	Доктор філософії у галузі охорони здоров'я за спеціальністю «Медицина»
Відповідність Національній рамці кваліфікацій	Кваліфікація професійної освіти доктор філософії відповідає 8 рівню Національної рамки кваліфікацій (НРК) та третьому циклу вищої освіти Рамки кваліфікацій Європейського простору вищої освіти (Постанова Кабінету Міністрів України від 23 листопада 2011 р. № 1341 (зі змінами, внесеними згідно з Постановами КМ № 509 від 12.06.2019 та № 519 від 25.06.2020, в редакції від 02.07.2020). ОНП повністю відповідає НРК.
Опис предметної області	<p>Охорона здоров'я: медицина, етіологія, патогенез, клініка, діагностика, лікування і профілактика хвороб людини.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Об'єкт вивчення та діяльності: Етика, методологія, методи наукового дослідження, актуальні проблеми медичної науки. • Цілі навчання: Здобуття концептуальних та методологічних знань в галузі охорони здоров'я, спеціалізованих умінь/навичок і методів, необхідних для розв'язання значущих проблем у сфері медичної професійної діяльності, науки та/або інновацій, розширення та переоцінки вже існуючих знань і професійної практики; започаткування, планування, реалізація та коригування послідовного процесу ґрунтового наукового дослідження з дотриманням належної академічної доброчесності.

	<ul style="list-style-type: none"> • Теоретичний зміст предметної області: Етика і методологія наукового дослідження; сучасні методи наукового дослідження у медицині та суміжних спеціальностях відповідно до напрямку наукового проекту; поглиблене вивчення спеціальності за напрямком наукового дослідження; розвиток мовних компетенцій та комунікаційних навичок, засвоєння технології презентації результатів наукового дослідження та інших компетенцій. • Методи, методики та технології: Освітня підготовка аспірантів ґрунтується на використанні лекцій, практичних занять, семінарів, тренінгів із застосуванням дистанційних форм навчання. Під час освітньої підготовки аспірант має оволодіти технологією інформаційного пошуку, комунікацій, презентацій результатів дослідження, написання дисертації тощо. • Інструменти та обладнання (об'єкти/предмети, пристрої та прилади, які здобувач вищої освіти вчиться застосовувати і використовувати): Сучасне обладнання відповідно до наукових методів, оволодіння якими передбачене під час наукового дослідження.
Академічні права випускників	Після отримання наукового ступеня доктора філософії випускник має право на здобуття наукового ступеня доктора наук та присудження відповідних наукових ступенів та вчених звань.
Обсяг програми у кредитах ЄКТС	Програма підготовки докторів філософії розрахована на 4 роки і включає освітню та наукову складові. Наукова складова програми підготовки докторів філософії передбачає проведення власного наукового дослідження під керівництвом одного або двох наукових керівників та оформлення його результатів у вигляді дисертації. Обсяг освітньої програми складає 50 кредитів ЄКТС на базі попередньо здобутого ступеня магістра. Обсяг освітньої програми може бути збільшений до 60 кредитів – за умов виконання мультидисциплінарного дослідження – за узгодженням з науковим

	<p>керівником та керівником підрозділу.</p> <p>Програма включає обов'язкові та вибіркові навчальні дисципліни.</p> <p>Обсяг елективних курсів має складати не менш як 25%.</p> <p>До обсягу освітньої підготовки можуть зараховуватися кредити, отримані кандидатом при вивченні навчальних курсів відповідного освітнього рівня в інших університетах країни та за кордоном, а також у неформальній та інформальній освіті, у тому числі онлайн (за наявності відповідного сертифікату світового зразка)</p>
--	---

1.2. Компетентності випускника ОНП

Інтегральна компетентність (ІК)

Здатність до розв'язання значущих проблем у сфері медичної професійної діяльності, науки та/або інновацій, розширення та переоцінки вже існуючих знань і професійної практики; започаткування, планування, реалізація та коригування послідовного процесу ґрунтовного наукового дослідження з дотриманням належної академічної доброчесності.

Загальні компетентності (ЗК)

1. Здатність до підвищення професійної кваліфікації.
2. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.
3. Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми, генерувати ідеї.
4. Здатність розробляти та управляти проектами.
5. Здатність до спілкування у професійному середовищі та з представниками інших професій у національному та міжнародному контексті.
6. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконаних робіт.

Спеціальні (фахові) компетентності (ФК)

1. Здатність до розуміння предметної області за обраним науковим напрямом та освітньою діяльністю.
2. Здатність виявляти потребу в додаткових знаннях у сфері медицини та за напрямком наукових досліджень, генерувати наукові гіпотези.
3. Здатність формулювати дослідницьке питання, розробляти проект наукового дослідження.
4. Здатність обирати методи та кінцеві точки дослідження відповідно до цілей та завдань наукового проекту.
5. Володіння сучасними методами наукового дослідження.
6. Здатність інтерпретувати результати наукових досліджень, проводити їх коректний аналіз та узагальнення.
7. Здатність до впровадження нових знань (наукових даних) в науку, освіту та інші сектори суспільства.
8. Здатність до представлення результатів наукових досліджень в усній і письмовій мові відповідно до національних та міжнародних стандартів.
9. Здатність до організації та реалізації педагогічної діяльності.
10. Здатність до лідерства, керування колективом.
11. Дотримання етики та академічної доброчесності.

Матриця компетентностей

Класифікація компетентності за НРК	Знання	Уміння	Комунікація	Автономія та відповідальність
Інтегральна компетентність				
Здатність до розв'язання значущих проблем у сфері медичної професійної діяльності, науки та/або інновацій, розширення та переоцінки вже існуючих знань і професійної практики; започаткування, планування, реалізація та коригування послідовного процесу ґрунтовного наукового дослідження з дотриманням належної академічної доброчесності.				
Загальні компетентності				
1. Здатність до підвищення професійної кваліфікації	Знати: <ul style="list-style-type: none"> • Закономірності когнітивних процесів • Стратегію освіти протягом життя • Методи продуктивного навчання • Теорію ціннісних орієнтацій та мотивації особистості • Основи риторики • Основи тайм-менеджменту 	Вміти: <ul style="list-style-type: none"> • Оперувати філософськими категоріями та доктринами • Використовувати методи самонавчання • Оцінювати рівень мотивації • Постійно вдосконалювати свій освітній та загально-культурний рівень 	Визначати ціннісні орієнтації та мотиваційний рівень особистості Здатність до самонавчання та самореалізації Здатність до ефективної організації власного часу	Формування системного наукового світогляду та загального культурного кругозору Розвиток когнітивних можливостей Здатність до самонавчання та самореалізації
2. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації, з різних джерел	Знати: <ul style="list-style-type: none"> • Основи бібліографічного пошуку • Перелік наукометричних баз та їх значущість • Провідні інформаційні ресурси для пошуку інформації • Сучасні інформаційні технології 	Вміти: <ul style="list-style-type: none"> • Використовувати сучасні інформаційні технології для пошуку та обробки інформації • Проводити інформаційний пошук • Аналізувати та адекватно трактувати дані з іншомовних джерел інформації 	Використовувати інформаційні та комунікаційні технології для пошуку та обробки інформації Вести дискусію в сфері аналізу інформативності наукових даних	Здатність до повного та різностороннього пошуку інформації Відповідальність за адекватну оцінку та трактування отриманих у результаті пошуку даних
3. Здатність виявляти, ставити та вирішувати	Знати: <ul style="list-style-type: none"> • Закономірності розвитку 	Вміти: <ul style="list-style-type: none"> • Аналізувати дані, отримані з 	Комунікації з науковими керівниками, колегами та	Здатність до самостійного та незалежного мислення,

проблеми, генерувати ідеї.	науки Етапи та закономірності когнітивного процесу Етапи дослідницького процесу Основи та умови креативності	інформаційних джерел	партнерами під час обговорення проблем, пошуку шляхів їх вирішення	формулювання ідей та продукування гіпотез
4. Здатність розробляти та управляти проектами	Знати: <ul style="list-style-type: none"> • Системи освітніх та наукових грантів на національному та міжнародному рівні • Умови участі та технологію підготовки заявки на грант • Технологію розробки проекту 	Вміти: <ul style="list-style-type: none"> • Проводити пошук нових програм • Підготувати проект відповідно до форми заявки • Підготувати заявку до участі у конкурсі на отримання фінансової підтримки 	Пошук партнерів для формування консорціуму Володіння термінологією, використання письмових мовних компетенцій рідною та іноземною мовою для обґрунтування проекту та оформлення заявки на грант	Самостійний пошук, систематизація даних, відповідальне ставлення до розробки проекту
5. Здатність до спілкування у професійному середовищі та з представниками інших професій у національному та міжнародному контексті	Знати: <ul style="list-style-type: none"> • Особливості сприйняття різних цільових аудиторій • Основи менеджменту конфліктів • Основи риторики та теорії аргументації • Професійну лексику та термінологію відповідно до спеціальності та спеціалізації (напряму підготовки) • Іноземну мову на рівні не нижче B2 • Розмовні штампи ділового етикету й мовної поведінки 	Вміти: <ul style="list-style-type: none"> • Представляти наукові результати рідною та англійською мовами в усній та письмовій формах • Вести комунікації з різними цільовими аудиторіями • Виконувати різні соціальні ролі • Володіти культурою мовлення, методами аргументації 	Здійснення наукової комунікації, міжнародного співробітництва, відстоювання власних наукових поглядів Володіння вербальними та невербальними навичками спілкування Взаємодія в колективі для виконання завдань	Постійне вдосконалення іноземної мовної культури Поширення наукових досягнень та ідей
6. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконаних робіт	Знати: <ul style="list-style-type: none"> • Стандарти якості • Критерії оцінки якості • Форми і методи оцінки результатів освітньої та наукової діяльності 	Вміти: <ul style="list-style-type: none"> • Проводити моніторинг освітнього та наукового процесу • Застосовувати ефективні методи оцінки когнітивної сфери • Розробляти пропозиції щодо його удосконалення 	Взаємодія, співробітництво з колегами та керівництвом, студентами	Покращення результатів власної діяльності і результатів діяльності інших Індивідуальна відповідальність за результати виконання завдань Доброчесність, довіра та відповідальність за власні дії

Спеціальні (фахові) компетенції

<p>1.Здатність до розуміння предметної області за обраним науковим напрямом та освітньою діяльністю</p>	<p>Знати:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Зміст дисципліни (за спеціалізацією) відповідно до майбутньої професійної діяльності • Ключові концепції за напрямом наукового дослідження • Пріоритетні напрямки розвитку науки та медицини 	<p>Вміти:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Аналізувати основні теорії та концепції за напрямом дослідження • Інтерпретувати результати досліджень за обраним науковим напрямом 	<p>Формулювання власного судження та участь у дискусіях щодо основного змісту, методів, новітніх досягнень за напрямом наукового дослідження</p>	<p>Безперервне самонавчання і самовдосконалення</p>
<p>2.Здатність виявляти потребу в додаткових знаннях у сфері медицини та за напрямком наукових досліджень, генерувати наукові гіпотези</p>	<p>Знати:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Інформаційні світові ресурси • Сутність дослідницького процесу • Сучасні досягнення за напрямком наукового дослідження • Новітні методи дослідження, їх інформативність, специфічність та чутливість 	<p>Вміти:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Проводити критичний аналіз сучасної наукової літератури • Адекватно оцінювати досягнення та обмеження досліджень за обраним науковим напрямом • Визначати ступінь вирішення проблем та потреби сучасної науки та медицини 	<p>Використання інформаційних ресурсів для отримання інформації Комунікації та дискусії з фахівцями в певній галузі наукової діяльності</p>	<p>Використовувати сучасні інформаційні технології для проведення наукового пошуку Володіння методологією наукового дослідження для коректного формулювання гіпотез та дослідницьких питань</p>
<p>3.Здатність формулювати дослідницьке питання, розробляти проект наукового дослідження</p>	<p>Знати:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Методологію наукових досліджень • Принципи генерування статистичних та наукових гіпотез • Технологію формулювання дослідницького питання • Види систематичних помилок, способи їх запобігання 	<p>Вміти:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Формулювати дослідницькі питання та гіпотези • Визначати дизайн дослідження • Розробляти план дослідження • Оцінювати вплив факторів, що втручаються • Передбачувати системні помилки 	<p>Аргументація та доказ переваг розробленого проекту Ведення дискусій щодо мети та завдань наукового проекту Використовувати знання та вміння з методології наукових досліджень для пошуку партнерів</p>	<p>Ініціативність, самостійність, відповідальність Запобігання систематичних помилок при виконанні наукового дослідження</p>
<p>4.Здатність обирати методи та критерії</p>	<p>Знати:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Сучасні методи дослідження 	<p>Вміти:</p> <ul style="list-style-type: none"> •Обирати методи дослідження, адекватні для 	<p>Аргументація переваг обраних методів дослідження</p>	<p>Самостійний вибір адекватних методів дослідження</p>

оцінки (кінцеві точки) дослідження відповідно до цілей та завдань наукового проекту	<ul style="list-style-type: none"> • Біомаркери різних процесів та станів, їх інформативність • Інформативні критерії оцінки процесів, функцій, явищ 	досягнення мети та завдань наукового проекту <ul style="list-style-type: none"> • Інтерпретувати результати різних методів досліджень 	Обговорювати інформативність методів дослідження з науковою спільнотою, можливість їх вдосконалення та комбінування	
5. Володіння сучасними методами наукового дослідження	Знати <ul style="list-style-type: none"> • Специфічність та чутливість різних методів дослідження • Методики досліджень за тематикою наукового проекту, їх можливості та обмеження 	Вміти: <ul style="list-style-type: none"> • Використовувати сучасні методи дослідження • Використовувати методики дослідження • Модифікувати та поліпшувати методики дослідження 	Навчатися методам та методикам дослідження, обмінюватися інформацією та передавати знання колегам	Самостійне виконання наукового дослідження Точність та відтворюваність результатів дослідження
6. Здатність інтерпретувати результати наукових досліджень, проводити їх коректний аналіз та узагальнення	Знати: <ul style="list-style-type: none"> • Основи біостатистики • Методи статистичного аналізу • Представлення результатів статистичної обробки даних 	Вміти: <ul style="list-style-type: none"> • Обґрунтовувати розмір вибірки • Формулювати статистичні гіпотези • Адекватно використовувати методи статистичного аналізу 	Обґрунтування обраних методів аналізу та обговорення отриманих даних	Відповідальність за проведення аналізу даних Отримання достовірних та відтворюваних результатів Запобігання шахрайству при обробці даних
7. Здатність до впровадження нових знань (наукових даних) в науку, освіту та інші сектори суспільства	Знати: <ul style="list-style-type: none"> • Технологію інформаційно-патентного пошуку • Основи авторського права • Етапи та принципи реєстрації авторського права • Технологію отримання патенту 	Вміти: <ul style="list-style-type: none"> • Проводити патентно-інформаційний пошук • Реєструвати право інтелектуальної власності • Впроваджувати наукові досягнення у навчальний процес 	Комунікації та дискусії з фахівцями в певній галузі наукової діяльності Адаптувати результати наукових досліджень до освітніх програм та навчального процесу	Відповідальне патентування Регулярне оновлення освітніх програм та змісту навчання
8. Здатність до представлення результатів наукових досліджень в усній і письмовій мові відповідно до національних та	Знати: <ul style="list-style-type: none"> • Технологію презентації даних у вигляді постерів та презентацій • Технологію написання статей у національні наукові видання • Вимоги та технологію написання статті до 	Вміти: <ul style="list-style-type: none"> • Працювати в PowerPoint, Prezi, AdobePhotoshop, AdobeReader • Підготувати презентацію • Підготувати усну доповідь • Написати статтю відповідно до вимог наукового видання 	Академічна доброчесність Спілкування з рецензентами та редакцією журналу Аргументація, критична оцінка, здатність до ведення наукової дискусії	Відповідальність за результати наукового дослідження Запобігання плагіату та фальсифікаціям

міжнародних стандартів	міжнародного рецензованого видання <ul style="list-style-type: none"> • Перелік видань що індексуються у Scopus, Web of Science • Стандарти оформлення наукових робіт 			
9. Здатність до організації та реалізації педагогічної діяльності	Знати: <ul style="list-style-type: none"> • Стандарти вищої освіти за спеціальністю • Основи педагогіки • Дидактичні основи проблемного навчання • Компетентнісний підхід при проектуванні та реалізації освітньої діяльності • Форми організації навчально-пізнавальної діяльності • Принципи студент-орієнтованого навчання • Програму та зміст дисципліни, що буде викладатися 	Вміти: <ul style="list-style-type: none"> • Формулювати цілі навчання та способи їх досягнення • Грамотно визначати зміст навчання та форми контролю • Застосовувати новітні педагогічні технології • Моніторувати та управляти процесом навчання • Використовувати сучасні інформаційні технології для оптимізації навчання 	Володіння основами дидактики, риторики, аргументації Застосування методів інтерактивного навчання Демонструвати лідерство та управляти процесом навчання	Набуття ораторської майстерності Лідерство Здатність до самооцінювання та неперервного самовдосконалення Відповідальність за ефективність навчального процесу
10. Здатність до лідерства, керування колективом	Знати: <ul style="list-style-type: none"> • Теорію комунікацій • Механізми ефективного управління • Психологію лідерства 	Вміти <ul style="list-style-type: none"> • Формувати ефективні комунікації • Керувати колективом 	Здатність до комунікацій та керування різними групами, вміння надихати та мотивувати студентів та колег	Ініціативність, Лідерство та здатність до керування, Самореалізація
11. Дотримання етики та академічної доброчесності	Знати: <ul style="list-style-type: none"> • Дослідницьку етику • Правові основи авторського права • Принципи запобігання плагіату, фальсифікаціям та корупційним діям 	Вміти: <ul style="list-style-type: none"> • Самостійно виконувати освітню та наукову діяльність • Викладати свої погляди • Приймати власні рішення • Використовувати інформаційні технології для визначення ознак плагіату 	Доброчесне та відповідальне виконання освітньої та наукової діяльності Отримання довіри та поваги серед колег та студентів	Відповідальність за результати діяльності Доброчесність, довіра та відповідальність за власні дії Запобігання плагіату, фальсифікаціям та корупційним діям

1.3. Програмні результати навчання (ПРН) за ОНП

1. Демонструвати безперервний розвиток власного інтелектуального та загальнокультурного рівня, самореалізації.
2. Інтерпретувати та аналізувати інформацію з використанням новітніх інформаційних технологій.
3. Виявляти невирішені проблеми у предметній області, формулювати питання та визначати шляхи їх рішення.
4. Формулювати наукові гіпотези, мету і завдання наукового дослідження.
5. Розробляти дизайн та план наукового дослідження.
6. Виконувати оригінальне наукове дослідження.
7. Пояснювати принципи, специфічність та чутливість методів дослідження, інформативність обраних показників.
8. Володіти, вдосконалювати та впроваджувати нові методи дослідження за обраним напрямом наукового проекту та освітньої діяльності.
9. Аналізувати результати наукових досліджень, використовувати методи статистичного дослідження.
10. Впроваджувати результати наукових досліджень у освітній процес, медичну практику та суспільство.
11. Презентувати результати наукових досліджень у формі презентації, постерних доповідей, публікацій.
12. Розвивати комунікації в професійному середовищі й громадській сфері.
13. Організовувати освітній процес.
14. Оцінювати ефективність освітнього процесу, рекомендувати шляхи його удосконалення.
15. Організовувати роботу колективу (студентів, колег, міждисциплінарної команди).
16. Дотримуватися етичних принципів при роботі з пацієнтами, лабораторними тваринами.
17. Дотримуватися академічної доброчесності, нести відповідальність за достовірність отриманих наукових результатів.

Матриця відповідності компетентностей програмним результатам навчання

Програмні результати навчання	Компетентності																	
	Інтегральна компетентність: здатність до розв'язання значущих проблем у сфері медичної професійної діяльності, науки та/або інновацій, розширення та переоцінки вже існуючих знань і професійної практики; започаткування, планування, реалізація та коригування послідовного процесу ґрунтового наукового дослідження з дотриманням належної академічної доброчесності.																	
	Загальні компетентності						Спеціальні (фахові компетентності)											
	Здатність до підвищення професійної кваліфікації	Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації, з різних джерел	Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми, здатність генерувати ідеї.	Здатність розробляти та управляти проектами	Здатність до спілкування у професійному середовищі та з представниками інших професій у національному та міжнародному контексті	Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконаних робіт	Здатність до розуміння предметної області за обраним науковим напрямом та освітньою діяльністю	Здатність виявляти потребу в додаткових знаннях у сфері медицини та за напрямком наукових досліджень, генерувати наукові гіпотези	Здатність формулювати дослідницьке питання, розробляти проект наукового дослідження	Здатність обирати методи та кінцеві точки дослідження відповідно до цілей та завдань наукового проекту	Володіння сучасними методами наукового дослідження	Здатність інтерпретувати результати наукових досліджень, проводити їх коректний аналіз та узагальнення	Здатність до впровадження нових знань (наукових даних) в науку, освіту та інші сектори суспільства	Здатність представлення результатів наукових досліджень в усній і письмовій мові відповідно до національних та міжнародних стандартів	Здатність до організації та реалізації педагогічної діяльності	Здатність до лідерства, керування колективом	Дотримання етики та академічної доброчесності	
1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11		
Розвивати власний інтелектуальний та загальнокультурний рівень, самореалізовуватися	+++	+++	++	+	+	+	+	+	++	++	++	+++	++	+++	+++	++		
Інтерпретувати	++	+++	++	+	+	+	+++	+++	++	+	+	++	+	-	-	+	+	

та аналізувати інформацію з використанням новітніх інформаційних технологій																		
Виявляти невірішені проблеми у предметній області, формулювати питання та визначати шляхи їх рішення	++	+++	+++	+	++	+		+++	+	+++	+++	-	+	-	+	-	-	+
Формулювати наукові гіпотези, мету і завдання наукового дослідження	+	+	+++	++	+	+		++	+++	+++	+++	+	+	-	-	-	-	-
Розробляти дизайн та план наукового дослідження	++	++	++	+++	++	+++		+++	+++	+++	+++	-	-	-	+	-	-	+
Виконувати оригінальне наукове дослідження	+++	+	+	+	++	+++		+++	+	+	++	+++	+++	+	+++	-	+	+++
Пояснювати принципи, специфічність та чутливість методів дослідження, інформативність обраних показників	++	+	+	+	++	+++		++	+	+	+++	+++	+++	+++	++	-	-	+++
Володіти, вдосконалювати та впроваджувати нові методи дослідження за	+++	+++	+++	+	+++	+++		++	+++	-	+	+++	++	+++	++	-	+	++

обраним напрямом наукового проекту та освітньої діяльності																		
Аналізувати результати наукових досліджень, використовувати методи статистичного дослідження	++	+++	+++	+	+	+		+++	+++	+	++	+++	+++	++	++	-	-	++
Впроваджувати результати наукових досліджень у освітній процес, медичну практику та суспільство	+	+++	+	+	+	+		+++	+++	-	-	-	-	+++	+++	+++	+	++
Презентувати результати наукових досліджень у формі презентації, постерних доповідей, публікацій	++	+	+	+	+++	+		+++	++	+	+	+	+	+++	+++	+	+	+++
Розвивати комунікації в професійному середовищі й громадській сфері	+	+	+	-	+++	+		++	+++	+								
Організовувати освітній процес	+++																	
Оцінювати ефективність освітнього процесу, рекомендації	+++																	

дувати шляхи його удосконалення																		
Організувати роботу колективу (студентів, колег, міждисциплінарної команди)	+++																	
Дотримуватися етичних принципів при роботі з пацієнтами, лабораторними тваринами	+																	
Дотримуватися академічної доброчесності, нести відповідальність за достовірність отриманих наукових результатів	+++																	

Примітка: кількість знаків «+» відображає вплив компонента на формування програмного результату навчання:

«+++» – даний компонент домінує;

«++» – даний компонент є достатнім;

«+» – даний компонент не вносить істотного внеску;

«-» – даний компонент не засвоюється.

1.4. Форми атестації здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії

<p>Форми атестації здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії</p>	<p>Атестація освітньої програми – за ЄКТС (враховуючи сумарну кількість кредитів та рівень засвоєння кожного навчального курсу) Публічний захист наукових досягнень у формі дисертації Аспірант допускається до захисту дисертації тільки після засвоєння освітньої програми</p>
<p>Вимоги до заключної кваліфікаційної роботи</p>	<ul style="list-style-type: none"> • аспірант проводить наукові дослідження згідно з індивідуальним планом наукової роботи, який затверджується Вченою радою; • індивідуальний план наукової роботи є окремим документом, який розробляється на основі освітньо-наукової програми та використовується для оцінювання успішності виконання запланованої наукової роботи; • індивідуальний план наукової роботи завершується захистом дисертації; • дисертація – це творча самостійна науково-дослідна робота, яка виконується аспірантом під керівництвом наукового керівника; • вона має бути результатом закінченої творчої розробки і свідчити про те, що автор володіє сучасними методами досліджень та спроможний самостійно вирішувати професійно-наукові задачі, які мають теоретичне та практичне значення в галузі охорони здоров'я; • дисертація викладається українською або англійською мовами. У ній повинні бути чіткі, зрозумілі формулювання положень, отриманих результатів тощо; • за всі відомості, викладені в дисертації, порядок використання фактичного матеріалу та іншої інформації під час її написання, обґрунтованість висновків та положень, які в ній захищаються, несе відповідальність безпосередньо аспірант – автор дисертації; • оформлення дисертації має відповідати діючим вимогам; • експертні комісії установ, де виконувалась дисертація, вивчають питання про наявність або відсутність у ній текстових запозичень, використання ідей, наукових результатів і матеріалів інших авторів без посилання на джерело; • зміст дисертації оприлюднюється на офіційному сайті університету
<p>Вимоги до публічного захисту кваліфікаційної роботи</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Процедура та умови проведення публічного захисту дисертації відповідають чинним Положенням та законодавству

1.5. Вимоги до системи внутрішнього забезпечення якості вищої освіти

<p>Принципи та процедури забезпечення якості освіти</p>	<p>Визначені та легітимізовані у документах: Закон України «Про вищу освіту» від 01.07.2014р. № 1556-VII, «Стандарти і рекомендації щодо забезпечення якості в Європейському просторі вищої освіти» Європейської асоціації із забезпечення якості вищої освіти, національний стандарт України «Системи управління якістю» ДСТУ ISO 9001:2009.</p> <p>Принципи забезпечення якості освіти:</p> <ul style="list-style-type: none"> • відповідність європейським та національним стандартам якості вищої освіти; • автономія вищого навчального закладу, який несе відповідальність за забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти; • здійснення моніторингу якості; • системний підхід, який передбачає управління якістю на всіх стадіях освітньо-наукового процесу; • постійне підвищення якості освітньо-наукового процесу; • відкритість інформації на всіх етапах забезпечення якості. <p>Процедури забезпечення якості освіти:</p> <ul style="list-style-type: none"> • забезпечення дослідницького та освітнього середовища; • удосконалення планування освітньої діяльності: моніторинг та періодичне оновлення освітньої програми; • якісний відбір контингенту здобувачів вищої освіти освітньо-наукового рівня доктор філософії; • якісний відбір наукових керівників до підготовки докторів філософії; • удосконалення матеріально-технічної та науково-методичної баз для реалізації освітньої програми; • забезпечення необхідних ресурсів для фінансування підготовки здобувачів вищої освіти за рівнем доктор філософії;
---	--

	<ul style="list-style-type: none"> • розвиток інформаційних систем з метою підвищення ефективності управління освітньо-науковим процесом; • забезпечення публічності інформації про діяльність ЗВО; • створення ефективної системи запобігання та виявлення академічного плагіату у наукових працях працівників ЗВО і здобувачів вищої освіти рівня доктор філософії; • створення ефективної системи запобігання корупції та хабарництву в освітньому процесі ЗВО.
<p>Моніторинг та періодичний перегляд освітньої програми</p>	<p>Освітньо-науковий процес за рівнем доктор філософії здійснюється відповідно до проекту стандарту даного рівня вищої освіти та розробленої на його основі освітньої програми.</p> <p>Моніторинг та періодичний перегляд освітньої програми проводиться відповідно до положення, розробленого ЗВО.</p> <p>Критерії, за якими відбувається перегляд освітньої програми, формулюються як у результаті зворотного зв'язку із науково-педагогічними працівниками, аспірантами, роботодавцями, так і внаслідок прогнозування розвитку галузі, потреб суспільства та ринку праці.</p> <p>Показниками сучасності освітньої програми є:</p> <ul style="list-style-type: none"> • оновлюваність у відповідності до сучасного стану медицини; • участь роботодавців у розробці та внесенні змін в освітню програму; • позитивні відгуки рецензентів на освітню програму; • рівень задоволеності аспірантів змістом освітньої програми; • позитивні відгуки роботодавців, наукових опонентів та рецензентів про рівень підготовки аспірантів.
<p>Щорічне оцінювання здобувачів вищої освіти</p>	<p>Оцінювання знань, навичок та умінь аспірантів здійснюється у ЗВО на підставі власного положення про організацію освітнього процесу.</p> <p>Система оцінювання якості підготовки аспірантів включає: вхідний, поточний, семестровий, щорічний, підсумковий контролю. Під час щорічної атестації аспірант один раз на</p>

	рік звітує перед відділом аспірантури ЗВО про виконання плану освітньо-наукової програми.
Підвищення кваліфікації науково-педагогічних, педагогічних та наукових працівників	<p>Професорсько-викладацький склад ЗВО підвищує кваліфікацію в Україні і за кордоном.</p> <p>ЗВО забезпечує різні форми підвищення кваліфікації науково-педагогічних працівників не рідше одного разу на 5 років відповідно до п'ятирічного плану-графіку, який затверджується вченою радою ЗВО та вводиться в дію наказом ректора.</p> <p>ЗВО має право реалізувати власні програми та форми підвищення кваліфікації (семінари, майстер-класи, тренінги, конференції, вебінари, круглі столи, школи педагогічної майстерності тощо).</p>
Наявність необхідних ресурсів для організації освітнього процесу	<p>Ресурсами для організації підготовки докторів філософії у ЗВО є:</p> <ul style="list-style-type: none"> • проект стандарту вищої освіти за освітньо-науковим рівнем доктора філософії спеціальності 222 Медицина; • освітня програма ЗВО з підготовки докторів філософії; • положення ЗВО про підготовку докторів філософії; • робочий навчальний план; • робочі навчальні програми дисциплін. <p>Відповідно до діючих ліцензійних умов:</p> <ul style="list-style-type: none"> • належне навчально-методичне забезпечення навчальних дисциплін; • сучасні інформаційні джерела та комп'ютерна техніка; • власна веб-сторінка підрозділу, який відповідає за підготовку докторів філософії; • інтернет-зв'язок; • бібліотека із сучасною навчальною літературою, науковими, довідниковими та фаховими періодичними виданнями; • технічні засоби навчання; • наявність практичних баз для проведення всіх видів практики; • належне кадрове забезпечення викладання навчальних дисциплін.

<p>Наявність інформаційних систем для ефективного управління освітнім процесом</p>	<p>Електронна система збору і аналізу інформації (ЄДЕБО) та інші. Система електронного документообігу. Електронна скринька. Навчально-інформаційна online платформа Moodle3 ЧНУ ім. Петра Могили.</p>
<p>Публічність інформації про освітні програми, ступені вищої освіти та кваліфікації</p>	<p>На офіційному сайті ЗВО оприлюднюються: статут, власне положення про організацію освітнього процесу, правила прийому, ступені вищої освіти, за якими проводиться підготовка фахівців, у тому числі за рівнем доктор філософії, основні дані про освітні програми тощо.</p>
<p>Запобігання та виявлення академічного плагіату</p>	<p>Процедури та заходи:</p> <ul style="list-style-type: none"> • формування колективу ЗВО, який не сприймає і не допускає академічну нечесність; • створення умов нетерпимості до випадків академічного плагіату; • створення експертних комісій для виявлення академічного плагіату в наукових статтях, монографіях, підручниках, навчальних та методичних виданнях, дисертаціях тощо; • виявлення та притягнення до відповідальності винних у академічному плагіаті.

2. Перелік компонентосвітньо-наукової програми та їх логічна послідовність

2.1. Перелік компонент ОНП

Код н/д	Компоненти освітньої програми [навчальні дисципліни, курсові проекти (роботи), практики, кваліфікаційна робота]	Кількість кредитів в ЄКТС	Форма підсумкового контролю
1	2	3	4
1. Обов'язкові компоненти			
1.1. Цикл загальної підготовки			
ОК 1	Філософія науки	3	Екзамен
ОК 2	Українське наукове мовлення	3	Екзамен
ОК 3	Наукова комунікація англійською мовою	6	Екзамен
ОК 4	Методика викладання професійно-орієнтованих дисциплін	3	Залік
ОК 5	Управління науковими проектами	3	Залік
1.2. Цикл професійної підготовки			
ОК 6	Методологія наукових досліджень, їх методи та сучасні напрямки в медицині	3	Екзамен
ОК 7	Актуальні проблеми за напрямком наукового дослідження	3	Екзамен
ОК 8	Асистентська практика	10	Дифзаліки (4)
ОК 9	Наукова практика	3	Дифзалік
Загальний обсяг обов'язкових дисциплін		37 кредитів	
2. Вибіркові компоненти			
2.1. Цикл загальної підготовки			
ВК 1	Дисципліна загальної підготовки із загально-університетського каталогу	3	Залік
2.2. Цикл професійної підготовки			
ВК 2	Статистична обробка даних в біології та медицині	4	Залік
ВК 3	Підготовка наукових публікацій, доповідей, презентацій, наукових звітів, дисертацій, наукових проектів, пошук дослідницьких грантів	4	Залік
ВК 4	Доказова медицина	3	Залік
ВК 5	Цито-, гісто-, ембріотехнології	3	Залік

ВК 6	Молекулярна генетика	3	Залік
ВК 7	Біохімічні механізми ушкодження клітин	3	Залік
ВК 8	Основи клінічної біохімії	3	Залік
ВК 9	Клінічна патофізіологія	3	Залік
ВК 10	Клінічна лабораторна діагностика	3	Залік
ВК 11	Розлади, пов'язані зі стресом, та інші невротичні розлади	3	Залік
ВК 12	Ендоскопічні технології	3	Залік
ВК 13	Медична кондиціонування та криогенна техніка	3	Залік
Загальний обсяг вибіркового навчання		13 кредитів (26%)	
ЗАГАЛЬНИЙ ОБСЯГ ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ		50 кредитів	

2.2. Структурно-логічна схема ОНП

Вид підготовки	Семестр							
	1	2	3	4	5	6	7	8
Гуманітарно-світоглядна підготовка	Українське наукове мовлення	Філософія науки	Науково-дослідна робота (набір матеріалу, публікації, доповіді)	Науково-дослідна робота (набір матеріалу, публікації, доповіді)	Науково-дослідна робота (набір матеріалу, публікації, доповіді)	Науково-дослідна робота (набір матеріалу, публікації, доповіді)	Підготовка та захист дисертаційної роботи	
	Наукова комунікація англійською мовою							
Підвищення професійної майстерності з педагогічної, дослідницької діяльності та спеціальності	Методика викладання професійно-орієнтованих дисциплін	Управління науковими проектами, включаючи презентацію результатів наукових досліджень	Методологія наукових досліджень, їх методи та сучасні напрямки в медицині	Науково-дослідна робота (набір матеріалу, публікації, доповіді)	Науково-дослідна робота (набір матеріалу, публікації, доповіді)	Науково-дослідна робота (набір матеріалу, публікації, доповіді)	Підготовка та захист дисертаційної роботи	
			Актуальні проблеми за напрямком наукового дослідження					
	Асистентська практика							

Розширення та поглиблення знань та умінь зі спеціальності та суміжних наук	Науково-дослідна робота (планування дисертації, вивчення наукової літератури)	Вибіркові компоненти ОНП		Наукова практика
---	---	--------------------------	--	------------------

3. Матриця відповідності програмних компетентностей компонентам освітньо-наукової програми

ЗК та ФК	Компоненти освітньо-наукової програми																					
	Обов'язкові компоненти (ОК)									Вибіркові компоненти (ВК)												
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
ЗК1	+			+	+	+	+	+	+		+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	
ЗК2	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	
ЗК3	+			+	+	+	+	+	+			+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	
ЗК4	+				+	+			+		+	+	+								+	
ЗК5		+	+	+	+		+	+	+	+		+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	
ЗК6	+			+	+	+		+	+			+	+								+	
ФК1	+			+	+	+	+	+	+		+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	
ФК2	+			+	+	+	+	+	+		+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	
ФК3	+				+	+	+		+			+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	
ФК4	+				+	+	+		+		+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	
ФК5					+	+	+		+		+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	
ФК6	+				+	+	+		+		+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	
ФК7	+			+	+	+	+	+	+		+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	
ФК8		+	+		+		+		+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	
ФК9	+	+	+	+			+	+		+				+	+	+	+	+	+	+		
ФК10	+			+	+	+		+	+			+	+								+	
ФК11	+			+	+	+	+	+	+		+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	

Примітки:

1. ЗК n – певна загальна компетентність за розділом 1.2 ОНП;
2. ФК n – певна спеціальна (фахова) компетентність за розділом 1.2 ОНП;
3. ОК n – певний обов'язковий компонент освітньо-наукової програми за розділом 2.1;
4. ВК n – певний вибірковий компонент освітньо-наукової програми за розділом 2.1;
5. + – позначка, яка означає, що певна програмна компетентність забезпечується певним освітнім компонентом поточного рядка.

4. Матриця забезпечення програмних результатів навчання відповідними компонентами освітньо-наукової програми

ПРН	Компоненти освітньо-наукової програми																						
	Обов'язкові компоненти (ОК)									Вибіркові компоненти (ВК)													
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	
1	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	
2	+		+	+	+	+	+	+	+		+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	
3	+		+	+	+	+	+	+	+			+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	
4	+		+		+	+	+		+			+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	
5	+				+	+	+		+			+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	
6					+	+	+		+		+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	
7	+				+	+	+		+		+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	
8	+		+		+	+	+		+		+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	
9	+				+	+	+		+		+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	
10	+			+	+	+	+	+	+		+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	
11			+		+	+	+		+		+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	
12	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+		+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	
13	+	+	+	+			+	+		+				+	+	+	+	+	+	+	+		
14	+			+			+	+						+	+	+	+	+	+	+	+		
15	+			+	+	+	+	+	+		+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	
16	+				+	+	+		+		+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	
17	+			+	+	+	+	+	+		+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	

Примітки:

1. ПРН – певний результат навчання за розділом 1.3 ОНП;

2. + – позначка, яка означає, що певний програмний результат забезпечується освітнім компонентом поточного рядка.

5. Перелік документів, на яких базується освітньо-наукова програма

1. Закон України «Про вищу освіту» від 01.07.2014 №1556-VII.
2. Закон України про ліцензування видів господарської діяльності. 02.03.2015 № 222-VIII.
3. Порядок розроблення стандартів вищої освіти, внесення змін до них та здійснення контролю за їх дотриманням, затверджений наказом МОН України від 10.11.2007 №897, та інші діючі нормативні документи обов'язкового застосування.
4. Постанова Кабінету Міністрів від 29.04.2015 № 266 «Про затвердження переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти».
5. Постанова Кабінету Міністрів від 30.12.2015 №1187 «Про затвердження Ліцензійних умов провадження освітньої діяльності закладів освіти» (в редакції постанови Кабінету Міністрів України від 24.03.2021 № 365).
6. Наказ МОН України від 19.02.2015 №166 «Деякі питання оприлюднення інформації про діяльність вищих навчальних закладів».
7. Наказ МОН України від 06.11.2015 №1151 «Про особливості запровадження переліку галузей знань, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 29.04.2015 № 266».
8. Постанова Кабінету Міністрів України від 23.03.2016 № 261 «Про затвердження порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у вищих навчальних закладах (наукових установах)»
9. Національний класифікатор України: "Класифікатор професій" ДК 003:2010 // Видавництво "Соціформ". - К.: 2010.
10. Національна рамка кваліфікацій. [Електронний ресурс] // Режим доступу :<http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1341-2011-п>
11. Наказ Міністерства економічного розвитку і торгівлі України від 18.11.2014 № 1361 «Про затвердження зміни до національного класифікатора України ДК 003:2010» (зміна № 2).
12. Standards for PhD Education in Biomedicine and health Sciences in Europe. - ORPHEUS/AMSE/WFME. - Medicinska naklada, Zagreb. - 2012.
13. Best Practices for PhD Training – ORPHEUS/AMSE – 2016. Доступ: http://orpheus-med.org/images/stories/documents/Best%20practices_ukr.pdf
14. Стандарт вищої освіти України (проект). Третій (освітньо-науковий) рівень. Доктор філософії. Галузь знань 22 Охорона здоров'я. Спеціальність 222 Медицина. МОН України. Київ, 2017.- 22 с. <https://mon.gov.ua/storage/app/media/vishcha-osvita/proekty%20standartiv%20vishcha%20osvita/2018/12/10/222-medicina-doktor-filosofii-10122018.doc>
15. Положення про організацію освітнього процесу в Чорноморському

Гарант ОНП / керівник робочої групи:

Проректор з науково-педагогічної роботи
та питань розвитку, д. мед. н., професор

КлименкоМ.О.

Члени робочої групи:

Зав. кафедри гігієни, соціальної медицини,
громадського здоров'я та медичної інформатики,
д. мед. н., професор

Зюзін В.О.

Зав. кафедри терапевтичних дисциплін,
д. мед. н., професор

Зак М.Ю.

Зав. неврологічного відділення
КНП «Обласна клінічна лікарня» МОР,
к. мед. н.

Борисенко О.А.

Зав. кардіологічного центру
КНП «Обласна клінічна лікарня» МОР,
к. мед. н.

Шабільянов О.В.